

Wilfried Decoo
Wijk Antwerpen

Versie: 31 december 2015

Indien dit document, door een vroegere download, niet meer recent is, check op <http://mormoneninfo.be> of er geen recentere versie beschikbaar is.

Lesgeven in de kerk Interactie in leergesprekken

1. WAT IS INTERACTIE IN LEERGESPREEKEN?

2. DEELNEMERSTYPES HERKENNEN EN EROP INSPELEN

3. OM DE INTERACTIE IN GOEDE BANEN TE LEIDEN

- 3.1. VERWACHTINGEN DUIDELIJK MELDEN
- 3.2. HAND OPSTEKEN A.U.B., MAAR OOK OP OPGESTOKEN HANDEN LETTEN
- 3.3. HOE IEMAND AANDUIDEN OM DE VRAAG TE BEANTWOORDEN?
- 3.4. GEÏNTERESSEERD ZIJN IN HET ANTWOORD
- 3.5. WAT ALS ER NIEMAND ANTWOORDT?
- 3.6. HOE EEN DOORPRATER STOPPEN?
- 3.7. WAT ALS HET ANTWOORD NIET VOLDOET?
- 3.8. OPPASSEN MET DE ECHO!

4. REAGEREN OP COMMENTAAR VAN DEELNEMERS

- 4.1. POSITIEVE COMMENTAAR
- 4.2. NEGATIEVE COMMENTAAR

5. REAGEREN OP VRAGEN VAN DEELNEMERS

- 5.1. DE VRAAG BEOORDELEN
- 5.2. EEN OPWERPINGSVRAAG GOED BEANTWOORDEN
- 5.3. OPPASSEN MET GEZAGSARGUMENTEN

6. KEN JE HET JUISTE ANTWOORD?

- 6.1. HET VERSCHIL TUSSEN OFFICIËLE EN NIET-OFFICIËLE ANTWOORDEN
- 6.2. WAAR VINDEN WE ANTWOORDEN?
- 6.3. TWIJFEL OF ONWETENDHEID ERKENNEN

1. Wat is interactie in leergesprekken?

Interactie is wanneer mensen met elkaar communiceren.

Een leergesprek is een bepaalde vorm van interactie: een leerkracht wil de deelnemers van de klas actief betrekken bij het lesgebeuren. Daartoe stelt hij niet alleen vragen en geeft hij opdrachten, maar hij moet ook aandachtig naar de deelnemers luisteren, elke deelnemer kansen voor deelname geven, hoofd- en bijzaken onderscheiden, bijsturen naar de hoofdzaak en het geheel mooi afronden. In de kerk moet de leerkracht ook en vooral voor een opbouwend en inspirerend leergesprek zorgen.

Dit alles vereist een aantal vaardigheden. Hoewel veel van de inzet en persoonlijkheid van de leerkracht afhangt om dit goed te kunnen, kan men ook aan deze vaardigheden werken.

Voor het gedeelte "vragen stellen", zie het apart document op *Lerarenopleiding* van <http://mormoneninfo.be>

2. Deelnemerstypes herkennen en erop inspelen

Er zijn types van deelnemers in een les. Als je ze hieronder overloopt, zal je er mogelijk uit eigen ervaring enkele namen op kunnen plakken.

Deelnemerstypes	Hoe best op inspelen?
Actieve deelnemers	
- Actief-positieve deelnemers, die willen opbouwen en de leerkracht helpen.	Wijs zo iemand vooral aan bij wat moeilijker of delicateser vragen, of om te helpen bij negatieve reacties . Bv. "Daar weet ik niet direct het antwoord op, maar misschien kan zuster Helmut hier helpen".
- Actief-ongelijkmatige deelnemers, die zich eerder willen laten horen, en niet altijd met zinvolle inbreng.	Sta toe dat ze hun zeg hebben, knik waardierend, probeer ze in te korten als het te lang duurt, dank ze voor de inbreng, maar ga er niet of minimaal op in.
- Actief-negatieve deelnemers, die tegenstand wekken, kritiek spuien.	Zie onder 4.2 en 5.2
Stille deelnemers	
- Stil-positieve deelnemers, die opbouwend zijn, maar vaak zwijgen om anderen de kans te geven te antwoorden of omdat zij niet op het voorplan willen komen.	Doe er beroep op als je ze nodig hebt in een moeilijker moment: "Zuster Simons, wat denkt u van deze vraag..." Of vraag dergelijke persoon op voorhand iets voor te bereiden.
- Stil-ongelijkmatige deelnemers, die weinig te zeggen hebben, normaal wel van de les genieten, maar op een passieve manier.	Betrek hen door ze al eens iets hardop te laten voorlezen, of door hen te vragen het openings- of slotgebed uit te spreken.

<ul style="list-style-type: none"> - Stil-negatieve deelnemers, die met "een probleem" zitten, en daarom geen zin hebben om deel te nemen. 	<p>Forceer ze niet, maar probeer er discreet achter te komen hoe je eventueel kan helpen met bepaalde accenten in de les te leggen.</p>
---	---

Uiteraard zijn er ook tussentypes—bv. stil-positieve deelnemers, die soms toch tussenkomen, of actief-negatieve deelnemers, die plotseling toch positief kunnen zijn.

3. Om de interactie in goede banen te leiden

3.1. Verwachtingen duidelijk melden

Volgens de situatie kan de leerkracht, bij het begin van de les of tijdens de les, op een vriendelijke toon, openhartig melden hoe hij de les graag ziet verlopen.

1 - In een klas met soms te actieve of negatief-ingestelde deelnemers

- *We hebben hier een actieve groep, dat is fijn. Ik zou wel willen vragen dat we onze tussenkomsten zo opbouwend mogelijk houden, en ook niet te lang, zodat ieder kans krijgt om deel te nemen.*
- *Moeilijke vragen of problemen wil ik niet uit de weg gaan, maar soms worden die beter buiten de les besproken omdat ze de les teveel doen afwijken.*

2 - In een passieve klas → zie verder, punt 3.5

3.2. Hand opsteken a.u.b., maar ook op opgestoken handen letten

Indien deelnemers vaak storend onderbreken, moet men het opsteken van de hand als gewoonte aankweken. De leerkracht kan dit vriendelijk bij het begin van de les zeggen, en misschien al eens herhalen tijdens de les, bv.

Ik weet dat het een beetje schools is, maar het helpt veel voor de goede orde als we even eerst onze hand opsteken als we iets willen zeggen of antwoorden. Dat praten we nooit door elkaar.

Bij heel kleine groepen is het meestal niet nodig te vragen eerst de hand op te steken.

De leerkracht moet wel voortdurend de hele klas overzien om te zien waar er handen zijn, ook en vooral als deelnemers zelf iets willen vragen of toevoegen. Dit vraagt bewuste aandacht om voortdurend de groep te overschouwen.

3.3. Hoe iemand aanduiden om de vraag te beantwoorden?

De leerkracht hoeft niet steeds meteen het woord te geven aan de eerste deelnemer die zijn hand opsteekt, zeker niet als het iemand is die (te) vaak antwoordt of eerder negatief antwoordt. Natuurlijk is het niet mogelijk dergelijke persoon systematisch over het hoofd te zien. De leerkracht

kan hem dan wel aanduiden als de vraag weinig gelegenheid biedt voor storende antwoorden, wat het geval is bij weetvragen of eenvoudige denkvragen, bv.

- *Wat waren sommige van de laatste woorden van Christus aan het kruis?*
- *Wat was de betekenis van het opheffen van de slang door Mozes?*
- *Hoe leer je een klein kind de betekenis van eerlijkheid?*

Bij denkvragen waarbij meer vrije commentaar mogelijk is zal de leerkracht bij voorkeur positief ingestelde deelnemers aanduiden om te antwoorden.

Wanneer de leerkracht geen gebruik maakt van enkele opgestoken handen, kan hij wel vluchtig de antwoordbereidheid van die deelnemers waarden door een kort knikje, een vriendelijke blik, en dan vlug verder kijken om iemand anders aan te duiden.

Wanneer echter geen één positief ingesteld persoon zijn hand heeft opgestoken, kan de leerkracht gerust zo'n persoon rechtstreeks vragen te antwoorden, met bv. volgende zin:

Wel, ik zie dat er verschillenden hierop willen antwoorden. Ik zou echter broeder Neerinck willen vragen of hij er zijn gedachten over wil geven."

Een detail betreft het aanspreken van volwassenen: met de voornaam of met 'broeder / zuster' en de achternaam? Voorkeur gaat naar dit laatste als coherent en 'gelijk voor iedereen'.

3.4. Geïnteresseerd zijn in het antwoord

Op zich zijn de vragen van een leerkracht zelden "echte" vragen: hij kent immers het antwoord al zelf. Toch zijn vragen van leerkrachten nuttig om verschillende redenen (zie document Vragen stellen).

Maar precies omdat de leerkracht het antwoord al kent, is er het risico dat hij niet echt geïnteresseerd is in het antwoord van de deelnemer, slechts met een half oor luistert en al aan het vervolg van de les denkt.

De leerkracht moet dus echt luisteren, het antwoord waarden, eventueel bijsturen of er verder op doorvragen.

3.5. Wat als er niemand antwoordt?

Het kan gebeuren bij een bepaalde vraag dat niemand reageert, maar het kan ook dat de hele groep altijd vrij passief is. Een reden kan zijn dat de vragen niet voldoende uitnodigen: een zinloze vraag, een uitlopende vraag, een onduidelijke vraag... (zie document Vragen stellen). Maar ook bij goede vragen kan het gebeuren dat de deelnemers amper iets zeggen. Enkele tips om hier aan te verhelpen:

1 - Het aantal vragen beperken tot de meest uitnodigende vragen

De leerkracht stelt best geen vragen waar hij allicht geen of weinig reactie op krijgt. Maar de enkele vragen die hij toch stelt zouden "loswekers" moeten zijn volgens de interesse van de deelnemers. Aansluiting met actualiteit en leefwereld kan helpen, bv.

- (in een jeugdklas, als inleiding op een les over liefde en verdraagzaamheid)
We horen dikwijls van pesten op school. Hoe doen sommige kinderen dat? En waarom?
- (in een volwassenenklas, bij een les over gezinsrelaties)
Wat is de beste leeftijd om te huwen? Kerkleiders moedigen soms aan om jong te huwen. Wat denken we hiervan?

2 - Antwoorden op voorhand thuis laten voorbereiden

De leerkracht kan één of meer deelnemers vragen bepaalde denkvragen thuis voor te bereiden, zeker bij vragen die nogal wat stof tot antwoord geven of die wat delicatesse liggen. Tijdens het voorziene moment in de les vraagt de leerkracht aan de betrokken persoon op te treden. Zo'n voor te bereiden antwoord mag dan iets uitgebreider zijn, in de vorm van een korte boodschap tot de klas, het verslag van een ervaring, en/of een getuigenis. Op die wijze kan de leerkracht, zeker bij belangrijke of moeilijke vragen, direct terugvallen op positieve deelnemers, zonder risico dat negatieve deelnemers als eerste willen antwoorden.

Voorbeeld hoe de leerkracht dit kan aankondigen in de klas:

We lezen in Jakob 2 dat de Heer niet wenst dat een man meer dan één vrouw heeft. Toch weten we dat in de Bijbelse geschiedenis en in de vroege geschiedenis van de kerk het meervoudig huwelijk bestaan heeft. Ik heb zuster Pepermans gevraagd om dit voor ons kort uit te leggen.

3 - Vragen bij het begin van de les uitdelen

Bij het begin van de les kan de leerkracht meerdere deelnemers elk een briefje geven met een denkvraag waar ze al even over kunnen nadenken. Tijdens het voorziene moment in de les vraagt hij om commentaar.

4 - Geschikte denkvragen in kleine groepjes laten voorbereiden

Bij het begin of tijdens de les laat de leerkracht de deelnemers in kleine groepjes (per 2, 3 of 4...) of per taalgroep (bv. Engelstaligen samen) het antwoord op een of meer denkvragen voorbereiden. Daarna brengt de vertegenwoordiger van de groep verslag uit.

3.6. Hoe een doorprater stoppen?

Een doorprater praat te lang, neemt de les over, doet het onderwerp afwijken... Als het herhaaldelijk gebeurt zal de leerkracht diplomatisch maar kordaat optreden. Hij kan de persoon onderbreken (als die even naar adem hapt):

Sorry, dat is wel interessant, maar kunt u het kort samenvatten?

OK, maar ik moet u hier onderbreken, zodat we ook van anderen kunnen horen.

Dank u, maar nu moeten we verder, anders raken we niet aan het einde van de les.

3.7. Wat als het antwoord niet voldoet?

Soms is het antwoord fout, onnauwkeurig, onvolledig, iets te fanatiek... Hoe rechtekken?

1 - Het hangt af van het type deelnemer

- voor een stil iemand, die eindelijk iets zegt, zal de leerkracht diplomatisch reageren om de deelnemer niet te ontmoedigen. Hij kan knikken, danken, en zelf het antwoord bijsturen, bv.
  - *Ja, dat is zeker mogelijk. Wat we ook kunnen zeggen is dat ...*
  - *Dank u, dat is een interessant gegeven. Maar we spreken hier over ...*
- voor een actieve deelnemer, die vaak teveel het woord voert, kan de leerkracht wat krachtiger afwijzen, bv.
  - *Nee, sorry, we spreken over iets anders hier.*
  - *Dat is het niet helemaal. Wie kan een beter antwoord geven?*

2 - Doorvragen aan de deelnemer zelf, of aan een ander, bv.

- *Ja, maar we kunnen dit nog nauwkeuriger bespreken. Wie kan daar bij helpen?*
- *Ja, dat is gedeeltelijk waar, maar ik had gevraagd: ...*
- *Dat is één manier om dit te zien. Wat is de andere en hoe kunnen we beide standpunten verzoenen?*

Zie ook verder, punten 4.2 en 5.2.

3.8. Oppassen met de echo!

Sommige leerkrachten hebben de neiging het antwoord van de deelnemer tekens ook zelf te herhalen. Als hij dit "echoën" systematisch doet, kruipt er kostbare lestijd in. Dit is niet nodig als het antwoord duidelijk is en door iedereen gehoord werd.

Soms is het wel geschikt het antwoord (kort) te herhalen:

- als waardering voor wat de deelnemer gezegd heeft
- om zeker te zijn dat alle deelnemers het goed gehoord hebben
- om extra nadruk op het antwoord te leggen
- als parafrase voor meer duidelijkheid

4. Reageren op commentaar van deelnemers

Een deelnemer wenst iets toe te voegen aan wat er besproken wordt. Het is niet bedoeld als vraag, enkel als bijkomend gegeven. Dit kan twee richtingen uitgaan:

4.1. Positieve commentaar

De deelnemer brengt een opbouwende gedachte bij, vertelt een interessant voorval dat de les illustreert, helpt een probleem op te lossen, brengt een verbetering aan.

De leerkracht kan als volgt reageren:

- belangstellend luisteren, met een dankbaar hoofdknikje de tussenkomst aanvaarden
  - eventueel een kort dankwoord zeggen:
    - *Dank u, broeder Swolfs, voor deze fijne uitleg.*
    - *Dank u voor uw opbouwende woorden, zuster Michielsen.*
- Dat versterkt ook de gewoonte dat men van de deelnemers positieve tussenkomsten verwacht.

Over het algemeen zal de leerkracht geen verdere eigen commentaar toevoegen. Sommige leerkrachten hebben de neiging zelf nog wat bij te vullen omdat zij (onbewust) in alles het “laatste woord” wensen.

4.2. Negatieve commentaar

Een deelnemer uit afbrekende gedachten, vertelt een twijfelachtig voorval dat niets bijbrengt, schept onnodige problemen, valt iemand persoonlijk aan. Het zijn niet steeds echt negatieve mensen die deze dingen zeggen: ook actieve en gehoorzamen kerkleden, die echter hun kennis willen ten toon spreiden, of die zich willen laten gelden, of die met ongepaste humor tussenkomen, of die met persoonlijke spanningen zitten, geven soms negatieve commentaar.

De leerkracht kan als volgt reageren. Deze reacties vereisen een liefdevolle en tegelijkertijd gezagsvolle persoonlijkheid.

- Ofwel gewoon luisteren met een begripvolle uitdrukking, maar verder geen woord van appreciatie of commentaar geven en meteen met de les verder gaan.
- Ofwel kort reageren met de best mogelijke zin op een begrijpende toon.
  - *Ja, ik begrijp u, maar hoe zouden we dit positief kunnen formuleren?*
  - *Ja, dat is een moeilijk aspect waar ik niet meteen op voorbereid ben. Mag ik dat nu overslaan en er een volgende keer op terugkomen?*
- Ofwel, waar nodig, een behoorlijk antwoord voorzien: zie punt 5.2.

5. Reageren op vragen van deelnemers

5.1. De vraag beoordelen

In welke mate een vraag een kort of lang antwoord verdient, hangt ervan af. Een leerkracht probeert de vraag daartoe snel te beoordelen.

1 - Is de vraag relevant?

Het gebeurt dat mensen plots een vraag stellen die niets met de les te maken heeft en een discussie dreigt te ontlokken.

Voorbeeld: Les over het invullen van een genealogisch formulier. Een deelnemer stelt plots de vraag:

Is het zo dat kinderen in de opstanding als kinderen terugkomen en dat de ouders ze mogen opvoeden? Maar als die ouders nu niet waardig zijn, wat gebeurt er dan?

Voor deze les is de vraag niet relevant. De leerkracht kan kort antwoorden indien mogelijk, maar ook afwijzen:

Dat is een interessante vraag, maar die komt niet direct op haar plaats hier. Laten we eerst onze les afwerken. Wilt u de vraag voor mij op een briefje schrijven zodat we niet vergeten ze later te behandelen? / of: Herinner me er straks aan dat we dit een volgende keer moeten behandelen.

Toch zal een leerkracht niet alle dergelijke vragen afwijzen. Sommige vragen kunnen uit een diepe nood van de deelnemer spruiten en verdienen meteen aandacht. De leerkracht zal hierbij opletten wie de vraag stelt: een praatgrage storende deelnemer kan hij makkelijker afwimpelen dan een gesloten, oprechte deelnemer die nu plots een vraag stelt.

2 - Is de vraag beantwoordbaar?

Niet alle vragen zijn beantwoordbaar. Voorbeelden:

Hoe zijn wij als geest geboren in het voorbestaan?

Hoe is Christus in Maria verwekt?

Als God de Vader ook een Vader had, zullen we die ooit ontmoeten?

Dit zijn vragen waarop het antwoord (nog) niet gekend is (of waarvoor enkel speculatieve antwoorden bestaan). De leerkracht moet dat gewoon bevestigen, bv. bij de eerste vraag:

Dit is een vraag waarop we het antwoord nog niet kennen. We moeten er dus ook niet over speculeren of de ideeën van mensen verkondigen. Wat we weten is het principe: wij zijn de geesteskinderen van onze hemelse Vader en daarvoor moeten we alvast dankbaar zijn.

3 - Is het een informatie- of een opwerpingsvraag?

Bij **informatievragen** wil de deelnemer oprecht iets weten. Voorbeelden:

- *Wat gebeurt er in de opstanding als iemands lichaam gecremeerd werd?*
- *Had Christus het Melchizedeks priesterschap bij zijn geboorte?*
- *Hier staat dat de apostelen in de tijd van Christus de tempelverordeningen ontvangen hebben. Waar en wanneer is dat dan gebeurd?*
- *Ik begrijp niet goed waarom Mozes in de Kirtland tempel verschenen is.*

Bij **opwerpingsvragen** wil de deelnemer iets opwerpen omdat hij niet akkoord is. Het komt vaker voor in een klas met onderzoekers. Soms wordt deze opwerping niet echt in de vorm van een vraag gesteld maar als commentaar. Voorbeelden:

- *U zegt dat geestelijke gaven een teken zijn van de ware kerk. Maar er komen toch ook geestelijke manifestaties voor in andere kerken?*
- *Als je bidt om te vragen of het waar is, kun je het toch nooit met volle zekerheid weten. Dat kan evengoed inbeelding of zelfbegoocheling zijn.*
- *Waarom zou je nu op zondag niet mogen gaan picknicken? Dat is toch een rustige bezigheid samen met het hele gezin?*
- *Waar staat het in de Schriften dat je op zondag de diensten moet bijwonen?*
- *U zegt dat de kerk verloren is gegaan. Maar Jezus heeft een belofte aan Petrus gegeven dat hij de rots is en dat de poorten van de hel de kerk nooit zullen overweldigen.*
- *Er staat toch in de Schrift dat niemand God kan zien.*
- *Waarom is er nu een kerkorganisatie nodig? Er staat geschreven: Waar twee of drie in mijn naam vergaderd zijn, daar ben ik in hun midden.*

5.2. Een opwerpingsvraag goed beantwoorden

1 - Voorzie dergelijke vragen

De beste manier om op opwerpingsvragen goed te antwoorden is deze vragen te voorzien. Sommige opwerpingsvragen komen ook vaak terug en dus is het niet moeilijk zich hierop rustig thuis voor te bereiden, het antwoord uit te schrijven en dit te leren.

2 - Begrijp wat de “opwerper” bedoelt

Wanneer iemand een opwerpingsvraag stelt, luister dan eerst aandachtig en begrijp precies wat die persoon bedoelt. Soms komen de mensen zelf niet zo goed uit hun woorden en bedoelen ze eigenlijk iets anders dan ze zeggen. Het kan helpen de opwerpingsvraag opnieuw en beter te formuleren, zo toont de leerkracht ook interesse en begrip voor de opwerping.

3 - Gebruik de A-B-C benadering

De volgende A-B-C stappen kunnen helpen om een goed antwoord te formuleren:

A Toon eerst begrip voor de opwerping

Dit helpt het ijs te breken en geeft de opwerper niet het gevoel dat hij zal aangevallen worden. Dit begrip kan de leerkracht tonen door een heel kort zinnetje, bv.

- de vraag herhalen in een duidelijke vorm
- bevestigen dat deze vraag vaak gesteld wordt of dat de vraag inderdaad gerechtvaardigd is .

B Pak de opwerping positief aan

Vermijd het tegenovergestelde van de opwerping te verdedigen. Meestal zijn er in een opwerping ook positieve elementen te zien die gemeld kunnen worden. Soms kan de leerkracht zelfs volledig met de opwerping akkoord gaan, indien het niet een kwestie van “waar of niet” is, maar van interpretatie of persoonlijke mening.

C Geef een kort maar voldoende antwoord.

Ken je het juiste antwoord? Zie punt 6.

Let er op het antwoord kort te houden. Dit betekent alleen op het fundamentele antwoorden zonder in te gaan op details die makkelijk nieuwe opwerpingen uitlokken.

Voorbeeld

Vraag:

Werd de openbaring niet afgesloten met de Bijbel, zoals Johannes zelf zegt in de laatste verzen van het laatste Bijbelboek?

Antwoord:

- A Sommige christenen stellen ons die vraag, omdat dit in hun kerk een officiële leer is, namelijk dat de openbaring is afgesloten.*
- B Het bewijst dat zij een sterk geloof hebben in de vroegere openbaringen en dat die waar zijn.*
- C Maar als onze hemelse Vader in onze tijd opnieuw wil spreken, kan niemand hem het zwijgen opleggen. Levende openbaring is steeds een kenmerk geweest van Gods handelingen. Het is juist dat Johannes in het laatste Bijbelboek zegt dat niemand iets mag toevoegen of afdoen aan dit boek. Dat vers heeft echter alleen betrekking op het boek Openbaring en niet op de hele Bijbel. Dezelfde opdracht staat bijvoorbeeld ook in het Oudtestamentische boek Deuteronomium (4: 2) als afsluiting van een bepaald geheel.*

5.3. Oppassen met gezagsargumenten

Dit betreft een klein punt: sommige mensen hebben de neiging zich te beroepen op iemand anders om hun argument kracht bij te zetten:

- *President Kimball heeft ooit eens gezegd ...*
- *In één van zijn toespraken heeft Brigham Young verklaard...*
- *Het is wetenschappelijk bewezen dat...*
- *Onze vroegere ringpresident heeft gezegd dat...*

Dit kan zowel gebeuren bij deelnemers die opwerpingsvragen hebben als bij leerkrachten die hun uitleg kracht willen bijzetten. Vaak helpt het inderdaad te verwijzen naar andere bronnen. Maar we moeten ervoor waken

- dat we dit niet te onpas gebruiken (buiten de context, in andere omstandigheden)
- dat we ons niet ten onrechte beroepen op een uitspraak indien die door nieuwe accenten of ontwikkelingen achterhaald is.

6. Ken je het juiste antwoord?

De leerkracht stelt enkel vragen die bij de les horen en die het doel van de les nastreven. Maar, zoals in punt 5 besproken, soms kan ook een deelnemer met een vraag afkomen. Niet zelden gaat het dan om een wat kritischer vraag, of om een onderwerp waar de persoon het moeilijk mee heeft.

6.1. Het verschil tussen officiële en niet-officiële antwoorden

Er is een verschil tussen het huidige "officiële" antwoord en niet-officiële antwoorden, of niet meer geldige antwoorden, of eigen gedachten van vroegere kerkleiders, of ongegronde tradities. Sinds de jaren 1970 benadrukt de kerk de "kern" van het evangelie, in tegenstelling tot verklaringen en speculaties die vroeger in omloop waren.

Kent u bv. het officiële antwoord op volgende vragen?

- *Hoe staat de kerk tegenover stamcelonderzoek?*
- *Valt cafeïne onder het Woord van Wijsheid?*
- *Wat is het standpunt van de kerk over de evolutieleer?*
- *Hoe staat de kerk tegenover crematie?*
- *Hoe staat de kerk tegenover kunstmatige inseminatie?*
- *In het Oude Testament is er sprake van serafijnen en cherubijnen. Wat zijn die en wat is het verschil?*
- *Hoe kan de Heilige Geest in de vorm van een duif verschijnen?*
- *Kenden de Israëlieten in het Oude Testament reeds de doop?*
- *Hebben wij nu reeds de volheid van het evangelie of komt die pas in het duizendjarig rijk?*

6.2. Waar vinden we antwoorden?

Niet iedereen kan meteen alle antwoorden kennen. Toch zal een goede voorbereiding de meeste antwoorden voorzien. Antwoorden vinden we in:

- de Schriften: gebruik ook de voetnoten, de index of een concordantie
- kerkelijke tijdschriften: toespraken van algemene autoriteiten
- het kerkelijk handboek
- de website van de kerk, www.lds.org, inclusief de Newsroom: www.mormonnewsroom.org/ Ga daar naar "topics and background".
- kerkleden die bovenstaande bronnen goed kennen en daarbij kunnen helpen
- directe kerkelijke leiders

Voor sommige meer uitdagende onderwerpen of die wat uitdieping vragen kun je ook terecht bij:

- FARMS, dat nu bij het BYU Maxwell Institute hoort: <http://maxwellinstitute.byu.edu/> Deze site valt onder BYU, gaat in op veel aspecten, maar is vooral "academisch", dus soms wat zwaar en dus niet zo makkelijk bruikbaar.
- FAIR - <http://www.fairlds.org/> Deze site is niet van de kerk, maar wordt gevoed door trouwe en ervaren leden van de kerk. Deze site is ook toegankelijker en praktischer dan FARMS. Je vindt er via de "Topical Guide" of via de zoekfunctie veel antwoorden op bekende vragen.

6.3. Twijfel of onwetendheid erkennen

Als je als leerkracht zelf niet zeker bent, geef dan geen antwoord omdat je denkt dat je meteen een antwoord moet geven. Het is meestal hier dat discussies en conflictsituaties ontstaan.

Als het onderwerp een discussie dreigt te worden zonder dat de leerkracht of een ander lid dit gezagsvol kan afronden, is het beter twijfel of onwetendheid te erkennen, bv.

- *Ik zal dit tegen een volgende keer opzoeken. Laten we er nu geen discussie over houden.*
- *Ik ben zelf niet zeker van het juiste antwoord, maar ik zal het navragen.*

Zoals al gemeld, op sommige vragen is geen antwoord gekend. Dat moet dan ook toegegeven worden (zie hiervoor 5.1, puntje 2).

Raadpleeg ook andere documenten voor Lerarenopleiding op <http://mormoneninfo.be/>